

Kuka pelkää patri(a)rkkaa ?

Tiedotustutkimus-lehti on kummajainen tieteellisten julkaisujen joukossa: allekirjoittaneella on kunnia olla jo järjestyksessä toinen naispuolinen päätoimittaja.

Päiden laskeminen ei pelkäästään takaa edes tasa-arvoa. Kun naisille "varataan" kiintiöitä yhteiskuntahierarkioissa, voidaan kysyä, mitä uutta naiseus tuo patriarkaalisiin rakennelmiin. Naisen valinnalla ei enää voi ostaa hyvää omaatuntoa. Vaaditaan myös naisen näyttöjä, naisten ominaislaadun esille tuomista ja toisenlaisen rationaalisuuden perusteluja.

Tiedeyhteisössä naisten asema koetaan erityisen ongelmalliseksi. Osoituksena ovat vaikka naispuolisiin lääketieteilijöihin kohdistuneet syytökset ja epäilykset: päästyään opiskelemaan he eivät enää jatkakaan tieteellisellä uralla.

Vaarantuuko siis tieteen kehitys opiskelijoiden naisistuksessa? Ei tarvita edes lääketieteen keppihevosta jotta päästäisiin tiedotusopin piiriin. Sukupuolten välinen vinoutuma näkyy tämän lehden kirjoittajakunnassa ja tieteellisten koulutustilaisuuksien ja seminaarien osanottajarakenteessa.

Varmaa on, ettei tästä kehityksestä ole opiskelijanaisia syyttäminen. Pikemmin pitäisi kysyä, mikä tekee opiskelusta ja tutkimuksesta karsivaa? Tamperelaisista opiskelijaäideistä tehdyssä tutkimuksessa havaitaan, että esimerkiksi toimittajan ammatilliset tavoitteet

nykyisellään ja perheen huoltamiseen kohdistuvat paineet ovat jyrkässä ristiriidassa. Parasta on siis vaihtaa alaa.

Yhteiskunnaallisia instituutioita kuristava patriarkaalisuus johtaa hallitseviin, kapeasti erikoistuviin ja toisia ihmisiä välineellistäviin asetelmiin. "Suurmiehet" on uusfeministisissä tutkimuksissa todettu niiksi loisiksi, jotka sekä sukupuoleen että luokka-asemaan perustuvan työnjaon ansiosta ovat saattaneet irrota arkisista ongelmista ja katsoa niitä vierain silmin. Patriarkaaliset rakenteet eivät aiheuta pelkästään sukupuolten välistä eriarvoisuutta, vaan toisten alistamiseen perustuvan vallankäytön oikeutusta.

Uusi naistutkimus kyseenalaistaa myös tieteeseen pesiytyneet ideologiset rakenteet. Aino Saarisen mielestä tieteellisen ajattelun uudistaminen on naisten vapautumisen keskeisiä kulttuurisia ehtoja. Naisten on "valloittava" myös tietoa tuottavat instituutiot. Tehtävä on vaikea ja vasta alussa: on pohdittava myös yleisesti tieteeseen, tieteellisten instituutioiden ja inhimillisten käytäntöjen suhdetta.

Vapautumisen problematiikka on vahvasti läsnä yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. Se edellyttää rohkeutta purkaa ja rakentaa. Rohkeutta on penätty edellisenkin toimituksen voimin. Nyt tarvitaan kuitenkin enemmän pelureiden näyttöjä, keskustelua tiedotusopin sokeista pisteistä ja vaietuista alueista. Mykät on saatava puhumaan. Kuka pelkää patriarkkaa, tiedotusopin Mustaa Miestä?

Irma Kaarina Halonen

*

Kauko Pietilän artikkeli **Joukkotiedotuksen sosiologiaa pelastamassa** (Tiedotustutkimus 3/1985) on kirvoittanut kommentteja kolmelta kirjoittajalta: Ismo Silvolta, Klaus Weckrothilta ja Matti Virtaselta. Koska kirjoitukset ovat varsin laajoja ja melko itsenäisiä suhteessa Pietilän artikkeliin, toimitus julkaisee ne omana kokonaisuutenaan artikkeliosastossa.

Osa numeromme aineistosta - David Dochertyn ja Kari Immosen artikkelit sekä Veikko Pietilän katsaus - ovat satoa joulukuussa Helsingissä järjestetystä sisälönanalyysiä käsitelleestä tutkijaseminaarista. Seminaarin muusta annista kertoo Ilkka Timonen katsausosastossa.

Tiedotustutkimus 2/1986 ilmestyy alkukesästä, jos sää sallii. Numeroon tarkoitettu aineisto on lähetettävä toimitukselle toukokuun loppuun mennessä.

Toimitussihteeri